

Pääkirjoitus

Toisen maailman lumo

Marraskuisen aamun utuisen valon verhoillessa kaupungin katuja suuntasi yksi jos toinenkin kulkija askeleensa kohti Helsingin keskustassa sijaitsevaa Kiltasalia, joka hiljalleen täyttyi väenkuhinasta. Kokoonntumiseen houkutteli Therapiea-säätiön seminaari ”Kerro, kerro kuvastin – tarut mielen peilinä”, luennoitsijoinaan ja suunnittelijoinaan psykoanalytikko Anna Collander, koulutuslastenpsykoterapeutti Kaisa-Maria Leskinen sekä kouluttajapsykoterapeutti Niina Rita. Sadunomaiselta estetiikaltaan kaunis ja vaikuttava ohjelmalehtinen esitteli päivän kattaukseen kuuluvaksi myös kirjailija Anni Kytömäen esiintymisen haastattelijanaan psykoanalytikko Leena Pylkkänen. Paikalle saapuessa odotuksen virittämän ilmapiirin väreilyssä risteili puheensorinasta pinnalle pulpahtavia sanoja, supinaa ja naurahduksia. Aaltoilevaa rupattelua, ajalehtiä katseita. Tutut kohtasivat, halasivat tai kättelivät, kun taas toiset olivat vaipuneempia mietteisiinsä ja omiin tunnelmiinsa. Jokaisen löydettyä paikkansa salissa asetuttiin kuulemaan esityksiä arjen tuolle puolen vievistä maailmoista ja haltioitumaan niistä yhdessä.

Tällainen asetelma on ominainen saduille ja sadunkerronnalle. Kokoonnutaan yhteen kuuntelemaan tarinoita toisenlaisista elämästä. Elämästä, jotka tapahtuivat jossain muualla, kauan sitten ja kaukaisessa paikassa, ajattomuuden kätköissä mutta jotka silti puhuttelevat tunnistettavuudellaan. Sadut ovat kautta aikojen vieneet kuulijansa toisiin todellisuuksiin, taikametsiin ja salaisuuksia kätkeviin linnoihin, unenomaisiin maisemiin, magian ja ihmeiden valtakuntiin.

Kansantarujen erilaiset muodot ovat eläneet suullisessa traditiossa niin pitkään, että varsinaisten satujen alkuperä pysynee tietomme ulottumattomissa. Vanhojen tarinoiden juonenkäänteet ovat usein suoraviivaisia, eikä hahmojen sisäistä ajatusmaailmaa juuri avata, mikä on havaittavissa vaikutusvaltaisten tarinankeräilijöiden muistiin kirjoittamisissa ja sepittämässä konstailemattomissa saduissa, kuten esimerkiksi Charles Perrault’n ja Grimmin veljesten tuotannossa. Useasti toistettuina ja kerrottuina niiden peruselementit ovat tiivistyneet mielikuviin, jotka elävät osana sisäistä kuvastoamme, arkista kielenkäyttöämme ja kulttuuriympäristöämme. Tämä lienee taustalla seminaaripäivän herättämässä kommentissa, joissa on pohdittu satujen aiheiden taipumusta hakeutua suoraan läpi kuulijan ytimeen. Tietoisten tasojen suodattimet läpäisevät tarinat saavat unohtamaan kontrollin, itsereflektion ja järjestyksen eetoksen, ja yllättäen ollaankin löydetty omien haavojen ääreen, samalla kun ollaan tarinoiden kannattelemassa turvassa.

Anni Kytömäki kertoi seminaaripäivän avauksessa, miten hän kasvoi aarniometsän läheisyydessä ja miten metsä oli hänelle kannatteleva oman rauhan ja ajatusten tyssija, missä pystyi kokemaan olevansa itse todellisuuden keskipiste ja samalla sulautumaan ympäröivän luonnon rikkauteen, samaistumaan metsän erilaisiin eliöihin. Tarinaan eläytymisen lumo, miksei osaltaan tarinoiden merkitys selviytymisellemmekin, saattaa löytyä niiden antamasta mahdollisuudesta astua toisen olennon nahkoihin. Eläytyä toisesta lähteestä kumpuaviin tunteisiin ja aisteihin, siirtyillä oman keskipisteen ja toisen keskipisteen välimaastossa. Eläytymällä toisen rajoitteisiin ja tarpeisiin eläydymmekin samalla omiin rajoitteisiimme ja tarpeisiimme, ne tulevat havaintomme piiriin. Näiden jaettujen kokemusten kautta voimme saada myös inhimillisen kosketuksen vuosisatojen taakse, joka käy lävitse ja tuntuu luissa asti, enemmän kuin heroiset kertomukset sodista ja valloituksista, tai kuivat historiallisten tapahtumien läpiluennot.

Satujen keskeisten sisältöjen, symbolien ja kielen suodattuessa ajan saatossa ovat ne latautuneet merkityksellä. Vertauskuvallinen kieli on puhuttelevaa, ja kuunnellessamme voimme hyväksyä uskottaviksi mytologiseen maailmaan sisältyvät luonnonvastaisilta vaikuttavat ihmeellisyydet. Todellisuuden ilmiönä takaa paljastuukin jotain yhteistä ja jaettavaa, samoin kuin klovni paljastaa arkisen käyttäytymisen absurdiuden sen naurettavuuden kautta. Mytologiat riisuvat myös epäolennaisen pois, pyrkien vastaamaan ympäristön taustakankaan takaa kuuluviin eksistentiaaliin kuiskauksiin: keitä olemme, mihin olemme joutuneet ja mikä on yhteytemme luomakuntaan. Saaduissa tapahtumisen keskipiste on näyttämöllä, kun silmiemme eteen loihditaan tarinoita kaipuusta itsemme toteuttamiseen, elämän sattumanvaraisen epäoikeudenmukaisuuden hämmentäessä meitä, jotka taaperramme eteenpäin vailla jumalallisia kykyjä vastoinkäymisestä selviytyäksemme.

Satujen valokeila suuntautuu keskeneräisyydessään hauraaseen. Tarinoiden päähenkilöt eivät säännönmukaisesti ole voittamattomia homeerisia sankareita, vaan tavallisia ja epäonnen kohtaamia, usein puutteellisiakin tai näkymättömiin jääneitä olentoja. He joutuvat kohtaamaan haasteita elonsa tiellä saavuttaakseen haluamansa tai selviytyäkseen pois elämästä tukahduttavista olosuhteista, olemaan päättäväisiä ja rohkeita, ottamaan vastaan apua muilta. Taikavoimien apua tarjotaan ulkopuolelta, luonnon voimat ja maagiset olennot asettuvat päähenkilön tueksi hänen pyrkiessään kohti omien haaveidensa toteutumista ja oman itsen täydentymistä. Sadut tarjoavat samaistumis pintaa, oivalluksia ja lohtua, voidessamme tavoittaa näitä tunteita, toiveita ja pyrkimyksiä itsessämme sekä tunnistaa kuvattuja suhteasetelmia ulkoisessa ja sisäisessä todellisuudessamme, niin kivuliaina ja ristiriitaisina kuin ne näyttäytyvätkin. Sadut ovat kasvatarinoita, kehityksen mukanaan tuomien kipujen lievittäjiä, joiden loppu on yleensä onnellinen – halut saavat täyttymyksensä, puute tyydytty ja täydellinen kumppani löytyy – ja kuulijastakin se tuntuu oikeudenmukaiselta ja vähintäänkin kohtuulliselta. Kunpa mekin voisimme ajaa pahan pois silmistämme, löytää perille rauhaan ja tyytyväisyyteen ja elää onnellisena elämämme loppuun asti.

Psykoteraapia-lehden teemanumero sai kipinänsä marraskuisesta ”Kerro, kerro kuvastin” -seminaarista. Seminaarin esitelmät ovat kevään aikana herättäneet kiinnostusta pitkin Suomea, ja näistä esitelmistä koostetut tekstit sekä Malena Lahtimiehen kirjoittama seminaarikuulumiset löytyvät tämän lehden sivuilta. Turun Psykoteraapiayhdistyksen kevään seminaariohjelman teema taas on ollut ”Sadut ja hirviöt”, johon liittyen Tero Jokinen ja Sari Sundvall-Piha esittelevät ja pohtivat seminaaritoimintaa sekä seminaarien merkitystä kevään ohjelman viitoittamana. Tämän lisäksi lehdessä on useita kiehtovia kirjoituksia satujen tematiikasta: Katri Käppi syventyy vanhaan skotlantilaiseen kansantaruun intrapsyykkisen jungilaisen tulkinnan keinoin, Pirjo Suvilehto avaa muumien filosofiaa kirjallisuusterapeuttisesta perspektiivistä ja Vesa Talvitie raottaa verhoa klovnerian saloihin Pekka Von Cräutleinin, klovni Bluffon, haastattelussa. *Satujen aarre*-kirjan on arvioinut Jan-Christer ja Liisa Wahlbeck. Harri Virtasen kolumni sen sijaan muistuttaa todellisuudesta, jota emme voi paeta satuihin, mutta myös kulttuurin ekologisesta kestävästä ja kannattelevasta merkityksestä. Erityismaininnan saakoon taitelijat Nanna Susi ja Jari Siljamäki, alias klovni Dodo, sekä kuvittajalahjakkuudet Niko Bjårs, Viola Rita ja Lilja Rita, jotka teoksillaan tuovat väriä painomusteen tiheikköön. Astukaa sisään ja lumoutukaa!

Markus Johansson
päätoimittaja